

**ДЕЯКІ ПИТАННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ПОВНОВАЖЕНЬ
ВІЙСЬКОВИХ ПРОКУРАТУР У ЗОНІ ПРОВЕДЕННЯ
ОПЕРАЦІЇ ОБ'ЄДНАНИХ СИЛ**

Віталій Олександрович ВДОВИТЧЕНКО,

*військовий прокурор
Західного регіону України*

Досліджуючи особливості діяльності військових прокуратур щодо забезпечення дотримання законів силами охорони правопорядку в зоні проведення операції Об'єднаних сил (далі – ООС) вважаємо за доцільне здійснити ретельний аналіз законодавчої основи проведення ООС. Основним нормативно-правовим актом, що регулює ці специфічні відносини є прийнятий Верховною Радою України 18 січня 2018 року Закон України «Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України на

тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях»[1], який набув чинності 24 лютого 2018 року.

Основним завданням вказаного Закону є врегулювання низки правових питань, що мають важливе значення для вирішення конфлікту на Донбасі. Зокрема Законом визначено, що тимчасово окупованими територіями у Донецькій та Луганській областях на день його ухвалення визнаються частини території України, в межах яких збройні формування Російської Федерації (далі – РФ) та окупаційна адміністрація РФ встановили та здійснюють загальний контроль, а саме: сухопутна територія та її внутрішні води у межах окремих районів, міст, селищ і сіл Донецької та Луганської областей; внутрішні морські води, прилеглі до сухопутної території, визначеної пунктом 1 цієї частини; надра під територіями, визначеними пунктами 1 і 2 цієї частини, та повітряний простір над цими територіями (ст. 1).

Для забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях органи державної влади та їх посадові особи, діючи на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України вживають організаційно-правові заходи протидії російській агресії серед яких одним із дієвих є – «заходи із забезпечення національної безпеки й оборони, стримування і відсічі російської збройної агресії в Донецькій та Луганській областях». Такі заходи є залученням з'єднань, військових частин і підрозділів Збройних Сил України (далі – ЗС України) до здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії РФ у Донецькій та Луганській областях, що передбачає застосування ними зброї та бойової техніки під час здійснення цих заходів у мирний час.

Згідно Резолюції 3314 (XXIX) Гельсінкської Асамблеї ООН від 14.12.1974 року [2] дії РФ відносно України розцінюються як акт агресії. Прийняття Україною вищевказаного Закону і визнання РФ державою-агресором створює юридичне підґрунтя для міжнародного визнання актів агресії відносно України.

30 квітня 2018 року Указом Президента України № 116/2018 введено в дію рішення Ради національної безпеки і

оборони України «Про широкомасштабну антитерористичну операцію в Донецькій та Луганській областях», відповідно до цього на сході України завершена антитерористична операція і розпочата ООС [3]. На виконання цього рішення Президентом України видано накази «Про початок операції Об'єднаних сил із забезпечення національної безпеки й оборони, відсічі та стримування збройної агресії Російської Федерації на території Донецької та Луганської областей» та «Про затвердження положення про Об'єднаний оперативний штаб Збройних Сил України».

Виконання поставлених завдань здійснюється міжвідомчим угрупованням, що має назву – Об'єднані сили (ОС). До складу ОС входять особовий склад ЗС України, Служби безпеки України, Держспецзв'язку, Національної гвардії України, Державної прикордонної служби України, Управління державної охорони, Державної спеціальної транспортної служби України, правоохоронних органів спеціального призначення, Національної поліції України, розвідувальних органів, Військової прокуратури, Державної служби надзвичайних ситуацій.

Таке законодавче закріплення створює належні правові передумови для кваліфікації дій РФ, як учасника збройного конфлікту міжнародного характеру. Закон суттєво розширює повноваження органів сектору безпеки і оборони України, щодо забезпечення національної безпеки, відсічі і стримування збройної агресії РФ на окремих територіях Донецької та Луганської областей, цілями яких є:

- звільнення тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях та відновлення на цих територіях конституційного ладу;

- захисту прав, свобод і законних інтересів фізичних та юридичних осіб;

- забезпечення незалежності, єдності та територіальної цілісності України [1].

Цей Закон серед іншого визначає належні організаційно-правові і військові механізми реагування на збройну агресію РФ:

– основні напрями захисту прав і свобод цивільного населення на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях;

– визначено заходи для відновлення територіальної цілісності України, а також забезпечення комплексного розвитку безпекової, економічної, інформаційно-телекомунікаційної, соціальної та гуманітарної інфраструктури на територіях, прилеглих до тимчасово окупованих територій в Донецькій та Луганській областях;

– створена система управління та координації дій сил безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях;

– у зонах безпеки, прилеглих до району бойових дій встановлено особливий порядок, що передбачає надання органам сектору безпеки і оборони, іншим державним органам України спеціальних повноважень, необхідних для здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії РФ;

– визначено, що правовою підставою для відсічі і стримування збройної агресії РФ та відновлення територіальної цілісності України є Конституція України, законодавство України та ст. 51 Статуту Організації Об'єднаних Націй.

Одночасно вказана система нормативно-правових актів дає можливість військовим прокуратурам реалізовувати свої повноваження та кваліфікувати дії РФ, як учасників збройного конфлікту міжнародного характеру, що у подальшому буде використано у міжнародних судових інстанціях.

Список використаних джерел:

1. Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях : Закон України від 18 січня 2018 р. № UR: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2268-19>. (дата звернення 12.01.2019)

2. Резолюція Генеральної Ассамблеї ООН от 14.12.1974 г. № 3314

(XXIX) URL: http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/aggression.shtml (дата звернення 12.01.2019).

3. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 30 квітня 2018 року. Указ Президента України від 30 квітня 2018 року № 116 «Про широкомасштабну антитерористичну операцію в Донецькій та Луганській областях»

URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/116/2018.163> (дата звернення 12.01.2019).